

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 26 februari 1915 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om viss ändring i gällande bestämmelser för lån ur torvlånefonden.

(1:a avd.)

Uti en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets förberedande handläggning remitterad motion, nr 16, har herr *Hallén* hemställt, att riksdagen måtte medgiva rätt till sådan ändring i gällande bestämmelser för lån ur torvlånefonden, att i de fall, där Kungl. Maj:t så prövar skäligt, amorteringstid av högst 20 år måtte medgivas.

Beträffande skälen för detta förslag får utskottet hänvisa till innehållet i motionen.

Den ifrågavarande bestämmelsen, vari ändring av motionären föreslås, återfinnes under 6:e punkten av kungl. kungörelsen den 21 november 1902 angående villkoren för lån från fonden för torvindustriens befrämjande, där i överensstämmelse med riksdagens beslut samma år angående fondens inrättande stadgats, att, sedan lån innehafts under tre år från lyftningsdagen, skall under de därpå följande tio åren årligen återbetalas en tiondedel av det ursprungliga lånebeloppet, så att hela lånet varder sist inom utgången av det trettonde året till fullo guldet.

Enligt 5:e punkten av berörda kungörelse skall å lyftat lånebelopp erläggas ränta från lyftningsdagen med fyra procent.

Till stöd för motionen hava huvudsakligen åberopats de ekonomiska svårigheter, under vilka torvindustrien för närvarande arbetar, och vilka

Utskottet.

enligt motionärens mening skulle i väsentlig grad minskas, därest en förlängd amorteringstid kunde beviljas på sätt motionären ifrågasatt. Motionären har även framhållit önskvärdheten därav att staten såsom säkerhet för sina lån ur torvlånefonden i vidsträcktare grad än hittills toge inteckning utan personlig borgen intill hälften eller tredjedelen av värdet å fabriksanläggning och förlag.

I fråga om den lånerörelse, som av staten bedrivits från omförmälda lånefond, har utskottet inhämtat följande upplysningar. Sedan fondens inrättande hava därifrån utlämnats lån till ett antal av 116, av vilka 101 ännu icke slutamorterats. Inbetalningarna å lånen hava i allmänhet blivit behörigen fullgjorda. I ett fall har emellertid staten nödgats på grund av ofullgjorda återbetalningar inköpa en torvströfabrik. A det till detta företags understödjande utlämnade lån å 60,000 kronor återstår oguldet ett belopp av omkring 45,000 kronor. Beträffande de övriga lånen är för närvarande att emotse förlust å två lån, vilkas sammanlagda oguldna kapitalbelopp dock föga överstiger 40,000 kronor.

Av denna redogörelse synes utskottet framgå, att något verkligt behov icke föreligger för en förlängning av amorteringstiden för lånen från ifrågavarande fond. Därest ett torvindustriellt företag, vilket erhållit stöd från statens sida genom beviljandet av lån från fonden, från början varit grundat på tillförlitliga ekonomiska beräkningar och blivit med omtanke och skicklighet skött, torde det ej heller för ett sådant företag vara förenat med några oöverkomliga svårigheter att under en så lång tid som tretton år slutamortera det erhållna lånet. Skulle detta ändock i något fall inträffa, torde företaget icke bliva i någon högre grad betjänat med att erhålla förlängd amorteringstid, då efter denna tids förlopp dess ekonomiska ställning med all sannolikhet icke skulle visa sig gynnsammare än förut. Utskottet anser sig ock böra i detta sammanhang framhålla, att ett bifall till motionärens förslag skulle för en tid framåt medföra en minskning i fondens tillgångar, varigenom det skulle kunna inträffa, att nya torvindustriella företag, vilka vore väl förtjänta av stöd medelst lån från fonden, icke skulle hava någon möjlighet att erhålla sådana på grund av brist å medel därtill.

Vid bedömandet av den föreliggande frågan torde jämväl tillbörlig hänsyn böra tagas till att nödig garanti finnes för lånens återbetalning till fonden. Ur denna synpunkt skulle den förlängda amorteringstiden enligt utskottets mening medföra avsevärda olägenheter, då redan efter så lång tids förlopp som tretton år såväl de vid ett torvindustriellt före-

tag använda maskiner och arbetsredskap som ock själva torvmossen, vilka ju icke sällan ingå i den för lånet lämnade säkerheten, undergått en så betydande värdeminskning, att de svårligen längre kunna tagas i beräkning vid prövning av säkerheten för lånet.

Vad slutligen angår det av motionären uttryckta önskemålet, att staten skulle i större utsträckning än hittills skett vid lånens beviljande såsom säkerhet godtaga in-teckning utan personlig borgen, vill utskottet allenast hänvisa till stadgandet i 3:e punkten av ovannämnda kungl. kungörelse, av vars ordalydelse framgår, att statskontoret äger frihet att åtnöjas med säkerhet utan någon borgen i de fall, där så prövas kunna ske.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 26 februari 1915.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: hrr Persson, Ericsson, Odelberg, Petersson, Holmquist, Paulson, Fahlén, Lindblad, Nilsson i Tånga, Öberg, Sjöblom, Ekerot, greve Hamilton, Jonsson, Tysk och Nilsson i Linnås.

Reservation

av herrar *Holmquist* och *Fahlén* mot utskottets motivering.
